

Zlati zmaj za Kuverto

Posebno priznanje 73-članskemu bežirajskemu kolektivu

Vsaki dve leti podeljuje Grafoimpex, poslovna skupnost grafičnih in drugih sorodnih organizacij združenega dela Jugoslavije iz Zagreba, posebno priznanje – ZLATEGA ZMAJA za spodbujanje boljše kakovosti v proizvodnji in izvozu, najboljšim proizvajalcem v posameznih panogah te industrije. Letos je na mednarodnem sejmu grafične tehnologije INTERGRAFIKA v Zagrebu v drugi polovici marca strokovna žirija za najboljši proizvod v skupini papirne konfekcije proglasila KUVERTO – ZRAČNA POŠTA, ki jo proizvaja DO Kartonažna tovarna Ljubljana – temeljna organizacija združenega dela KUVERTA. Kuverta je prešla to visoko priznanje za izvoz svojih kuvert v prekomorske države, predvsem podjetju Jamjoom v Saudovi Arabiji. Nagrada kuverta Air Mail ni nikoli nalepila na pritožbe glede kakovosti s strani tujih kupcev, poleg tega pa je napravljena iz samih domačih komponent – iz papirja Pa-

pirnice Vevče, barve Chromosa iz Samobora in iz trajnega lepila domžalskega Heliosa.

Konec aprila je na slavnostni seji delavskega sveta Kuverte predal direktorju te temeljne organizacije Zdrženega dela MARJANU ŽITKO Zlatega zmaja ZVONIMIR VITEZ, sekretar skupine jugoslovanskih proizvajalcev papirne konfekcije in koordinator sektorja za napredek in razvoj grafične industrije v poslovni skupnosti Grafoimpex.

Kuverta s 73 zaposlenim je med sedmimi jugoslovanskimi proizvajalci kuvert njihov edini izvoznik. »Na tujem trgu smo uspeli predvsem zaradi visoke kakovosti in produktivnosti,« nam je povedal direktor Marjan Žitko. Edini so uvedli v svojo proizvodnjo visoko tehnologijo kuvertnih avtomatov tipa Winkler-Dünnebier, ki izrežejo kuverte iz zvrtkov papirja, namesto iz pol. Takšni stroji delajo 3 do 4 krat hitreje od običajnih pa tudi odpadki papirja so manjši. S

svojimi izdelki so se krepko zadržali na tujih trgih, predvsem v Saudovi Arabiji, s katero so pred kratkim podaljšali pogodbo o poslovnem sodelovanju za naslednjih pet let, ter v Kuvajtu, Zvezni republiki Nemčiji, na Cipru, Malti, Nizozemskem in v Avstriji. Od 30 do 40 odstotkov svojega prihodka ustvarijo z izvozom, količinsko pa prodajo šest

desetin svoje proizvodnje kuvert, ki se bo letošnja povzpela predvidoma na 300 milijonov kuvertov vseh vrst. Marjan Žitko je ob prejemu priznanja pohvalil ves kolektiv, saj je zaradi dobre organizacije dela, samoupravljanja in velike delovne vneme dobro poslovanje zaslug vseh zaposlenih, kot je dejal.

VIDA PETROVIČ

Gradnja je lahko tekla nemoteno

Program urejanja stavbnega zemljišča v bežirajski občini je bil lani uresničen 90-odstotno, kot so poročali predstavniki Zavoda za izgradnjo Ljubljane na eni izmed nedavnih sej bežirajskega izvršnega sveta. Zaradi sprejetja zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor je bilo ponekod potrebno že izdelano urbanistično dokumentacijo uskladiti z novo zakonodajo. Ti dokumenti bodo zato potrjeni šele letos. Kljub temu pa so gradnje stanovanjskih, industrijsko-poslovnih objektov in objektov samoprispevka III potekale nemoteno.

Na področju stanovanjske zidave bo odločitev o nadzidavi obstoječih blokov v **Savskem naselju** sprejeta v letošnjem letu. V **Rapovi jami** je zaključena zunanja ureditev objektov 11, 12, in 16, dokončano pa je tudi telefonsko omrežje. Za območje ob delovni organizaciji **Smelt** in parkirni hiši je bil izdelan in potrjen manjši odmik od potrjene urbanistične dokumentacije. Za ostali del **Centra**, kot se imenuje ta predel ob severni vpadnici, pa je v izdelavi zazidalni načrt ter izdelana projektna naloga za stanovanjski del. Zunanja ureditev okoli obeh stolpnic v **soseski BS-3** je zaključena. Med drugim je bila izvršena tudi zunanja ureditev za potrebe stanovanjskega bloka v **Kuzmičevi ulici**. V **soseski BS 5/2** je bila dokončana rekonstrukcija **Herbersteinove ulice** in parkirišče ob njej, skupaj s hortikulturno ureditvijo in javno razsvetljavo. Zgrajena je bila telefonska kabelska kanalizacija za objekte C-1, C-2 in C-3 in pokrita parkirišča z vozilnim pasom pri istih objektih. V **soseski BS-7** je potrjen zazidalni načrt za območje zdravstvenega doma. Tudi v stanovanjskem delu soseske je zunanja ureditev zaključena. Sklep o gradnji vrtca v **Tomačevem** iz sredstev tretjega samoprispevka je bil sprejet šele decembra lani, zato še ni bilo mogoče izdelati urbanistične dokumentacije, razgovori z lastniki zemljišč pa so bili že opravljeni. Na območju soseske **BS-106 Mala vas** je bil pripravljen in dan v razpravo osnutek odloka o prenehanju lastninske pravice na zemljiščih, namenjenih za kompleksno graditev. Pridobljeno je tudi gradbeno dovoljenje za del cestnega omrežja v **Mali vasi** ter zemljišče za ureditev dovodne ceste. V **soseski BS-109 Črnuče** so bila pridobljena in pripravljena za gradnjo stolpcev **vsa zemljišča**. Tudi gradnja kanalizacije na tem področju je zaključena. V **soseski BS-111-1,2,4,5 - Gmajna** so zgrajeni vsi komunalni objekti na področju 1. faze blokov in za potrebe vrtca, za katerega je izdano uporabno dovoljenje. Med drugim je bila zgrajena tudi brv za pešce prek **Črnučnice**. Za sosesko **BS-112/1,2 - Gmajna** je bila potrjena dopolnitev osnutka zazidalnega načrta severno od elektrokoridorja, letos pa bodo za to območje izdelani prostorski ureditveni načrti. Za sosesko **BS-113/1,2 - Podboršt** je bil potrjen zazidalni načrt in izdelan delilni načrt za stavbne parcele. Sporazumno je bilo pridobljenih 12.723 kvadratnih metrov zemljišča ter naročena izdelava lokacijske dokumentacije za komunalne naprave. Izdelan je bil geodetski posnetek terena soseske **BS-207 - Zajčje**, teče pa preverjanje možne razrešitve zazidalnega otoka v gozdne površine. Za **Zupancičovo jamo** v soseski **BO-1/2** je bil izveden javni anketni natečaj. Natečaj za urbanistično – arhitektonsko ureditev tega območja pa bo izveden v letošnjem letu.

V industrijsko servisni gradnji je bil med drugim potrjen zazidalni načrt za sosesko **BP-10 Brod**. Urejeno in predano je bilo nadomestno zemljišče za oškodovanca, ki mu je bila odvzeta zemlja za potrebe **DO Iskra-Delta**. Na območju **Žal** je bila porušena vrtnarija **Šimenc** in zgrajena nova na nadomestnem zemljišču. Zemljišče za gradnjo cerkve je bilo predano rimokatoliški cerkvi. Med drugim je zgrajeno vodovodno omrežje, povečana transformatorska postaja in položen elektro kabel za novo nadomestno vrtnarijo **Jakič** ter za gradbišče nove cerkve.

V. P.

ZA BOLJŠO TURISTIČNO PONUDBO

Ustanovljen koordinacijski odbor

Lani je Ljubljano obiskalo za 19 odstotkov več tujih gostov kot leto prej. Boljša reklama, informacijska služba, predvsem pa premiki delovnega časa gostinskih in trgovskih lokalov in boljše kakovost storitev so obrodili bogate sadove. Letos pa bo turistični naval še večji, kot je povedal Tone Kolar z odbora za gostinstvo in turizem pri medobčinski gospodarski zbornici na nedavnem posvetu o problematiki in razvoju turizma za Bežiradom, ki ga je organiziral občinski komite za družbenoekonomske odnose. Posveta so se udeležili tudi predsednik bežirajске občinske skupščine **Vlado Benzik**, predstavniki ljubljanske turistične zveze, Turistične poslovne skupnosti, bežirajskega Turističnega društva, delovne organizacije **Petrol**, postaje milice Bežirad ter številni predstavniki gostincev.

Kljub dobri rezultati, v Ljubljani predvsem pa za Bežiradom, na področju turizma še nismo rekli zadnje besede. Čeprav se je Ljubljana uveljavila kot mesto tranzitnega, poslovnega in predvsem sejemškega turizma (Ljubljanski sejem je postal član mednarodne

Zveze sejmov že leta 1923) pa za te ljubljanske posebnosti zve le malo »prehodnih« turistov. Reko sodobnih nomadov bi morali namreč vsaj za dan ali dva zaustaviti tudi v naši prestolnici in ji ponuditi svoje posebnosti, ki jih ni malo, so menili na posvetu. Največje težave so s postavljanjem turističnih informativnih napisov in tabel, za katere potrebuje turistični delavec goro birokratskih papirjev in žigov, ob novih vpadnicah v mesto pa jih je praktično nemogoče postaviti.

Lani smo, kot je povedal predstavnik medobčinske gospodarske zbornice, dosegli, da je mesto v času največje turistične sezone in pomembnih sejmov na Gospodarskem razstavišču živelo s posebnimi prireditvami, ta utrip pa bo v prihodnje še bolj prisoten. Številni dokumenti – Ljubljana 2000, predvsem pa osnutka dogovorov o temeljnih plana v naslednjem srednjeročnem obdobju v Ljubljani in za Bežiradom določajo vrsto nalog na področju turizma. Omenimo le nekatere najpomembnejše – bežirajске. Do leta 2000 bomo med drugim v bližini nove avtobusne in železniške po-

staje zgradili hotel B kategorije s 300 ležišči, razširili in posodobili bomo športno-rekreacijski center **Ježica**, razvili rekreacijski pas ob **Savi** ter za potrebe turizma in gostinstva usposobili gostinski objekt – **graščino** v **Dolu**.

Da bi izboljšali in usklajili delovanje na področju turistične ponudbe v občini, so na posvetu ustanovili in izvolili posebni koordinacijski odbor za pospeševanje turistične ponudbe. V njem so povezani vsi pomembnejši dejavniki s področja gostinstva in turizma v občini – Turistični društvi Bežirad in **Dol**, gostinska sekcija obrtnega združenja, Gospodarsko razstavišče, Gostinsko podjetje **Ljubljana**, toz **Gostinstvo Bežirad**, Gostinsko podjetje **Črnuče**, **Mercator**, Zveza telesno-kulturnih in Zveza kulturnih organizacij občine, Kmetijska zadruga **Emona Domžale** – zadruga enota **Črnuče** in predstavnik bežirajskega izvršnega sveta. Koordinacijski odbor bo v prihodnje spremljal in dopolnjeval uresničevanje akcijskega programa za pospeševanje turistične ponudbe v občini. Za predsednico odbora je bila izvoljena **Marta Vu-**

ječ, tajnica Turističnega društva Bežirad, za sekretarja pa **Borut Kuharič** iz občinskega komiteja za družbenoekonomske odnose. V. P.

Zahvala

Ob odhodu iz prelepega Doma starejših občanov Bežirad v Dom upokojencev Dutovlje se najpristneje zahvaljujem celotnemu kolektivu doma za tako skrbno in požrtvovalno delo. Še prav posebno se zahvaljujem celotnemu medicinskemu kolektivu in vsem fizioterapevtkam ter delavni terapevtki tovaršičici **Majdi** za požrtvovalno in vztrajno pomoč v moji bolezni.

Najpristneje se zahvaljujem vsem negovalkam, ki so mi resnično vsestransko pomagale in skrbno negovale.

Iz tega doma odnašam najlepše vtise in spomine. Nikoli ne bom pozabila sestanovalec V. nadstropja, ki so mi nudili vsestransko pomoč. Če se mi ne bi ponudila prilika, da se preselim v dom v svojem rojstnem kraju, ne bi doma za Bežiradom nikoli zapustila.

Hvalažna oskrbovanka

JELKA RADIŠIČ

Ljubljansko Posavje v ljudski revoluciji

Nadaljujemo z objavljanjem odlomkov iz knjige **Ljubljansko Posavje v ljudski revoluciji** avtorja **Mihe Čerina**. Knjiga bo izšla za praznik občine Bežirad, ki je 24. junija, v založbi Občinske konference SZDL. Gradivo za objavo izbira avtor.

OBČINSKE VOLITVE NA JEŽICI 15. dec. 1935

Na teh volitvah je v Sloveniji prvič javno nastopila lista Slovenske ljudske fronte. To so bile edine občinske volitve v Sloveniji, ki jih je leta 1935 razpisala Stojadinović-Koroščekova vlada, kot posledico petomajskih Jevtičevih volitev v narodno skupščino. Sledila je sprememba režima, kot rezultat zunanje-politične preorientacije jugoslovanske buržoazije k zbliznavanju z Hitlerjevo Nemčijo. To spremembo so spremljale demagoške obljube vlade in dr. Antona Koroščka, da se bo vlada vrnila k »demokraciji«. Novi režim si je hotel utrditi množično podlago po diktaturi vlad **Petra Živkovića** in **Bogoljuba Jevtiča**. Volitve 5. maja 1935 so poleg očitnih volilnih ponaredkov Jevtičeve vlade pokazale, da je večina volilcev proti njeni politiki. Jevtič je moral odstopiti, vendar združena opozicija ni prišla na oblast. Združena opozicija je pred začetkom zasedanja novo izvoljene narodne skupščine sprejela resolucijo, v kateri je ostro obsodila Jevtičevo šestomajarsko politiko in ponarejanje volilnih rezultatov. Novo vlado je takrat po nalogu namestnika princa **Pavla** sestavil dr. **Milan Stojadinović**, predstavnik velekapitala in potem šef državne stranke JRZ – Jugoslovanske radikalne zajednice. Partija je izkoristila premoč politične opozicije na volitvah za nadaljnje razvijanje ekonomske in poli-

tične borbe delavskega razreda in ljudskih množic, pa tudi za razkrinkavanje demagoških obljub Stojadinović-Koroščekove vlade o demokratičnih svobodah. V Sloveniji je bila eksponent teh obljub klerikalna reakcija z **Natlačenom** na čelu.

Sredi leta 1935 se je začelo ljudskofrontno gibanje na Slovenskem, ki je poudarjalo boj za gospodarsko, politično in kulturno samostojnost Slovenije. S tem se je začela diferenciacija v slovenskem strankarskem in političnem življenju. V ospredju ni bila fašistična nevarnost, temveč zahteve po slovenski samostojnosti, demokratizaciji življenja, socialni pravičnosti in vse tisto, ob katerem bi se lahko zbirale slovenske napredne sile. Jedro ljudskofrontnega zbliznavanja naj bi bil delavski razred, ki je bil politično glede na svetovni nazor močno razdeljen in sindikalnih in družinskih. Slovensko ljudsko fronto je organizirala in vzpodbujala komunistična organizacija v Sloveniji. To je bil dolg in trd boj, ki se je začel z gesli na celjskem zletu Svoboda z zahtevo po enotni delavski fronti. Sistematično delo za ustanovitev Slovenske ljudske fronte se je začelo s pozivom Ljudske pravice 1. novembra 1935. Doseženi so bili nekateri uspehi konec leta, potem ko so bili že popreje napovedane občinske volitve.

Uradna JRZ se je odločila, da bodo prve občinske volitve v občini Ježica, ki jo je imela za svojo in kjer se ji ni bati nobene opozicije.

Že na poletje je notranji minister dr. **Anton Korošček** poslal ministra dr. **Miho Kreka** v Maribor, nato pa je imel še shoda v Križevcih pri Ljutomeru in v Lenartu v Slov. Goricih. V istem časovnem obdobju so Koroščekovi pristaši 15. septembra v ježenski občini organizirali veliko prireditev Rdečega križa.

V članku je navedeno, da je bil Rdeči križ ustanovljen pred šestimi leti (po 6. jan. 1929) in mu sledi na čelu g. **Franc Sever**. Od takrat dalje so se ježenski klerikalci po prepovedi njihovih organizacij organizirali v Rdečem križu in s to prireditvijo pokazali vrtnitev dr. Koroščka v vlado na posebno manifestativen način s povorko konjenikov, narodnih noš, gasilcev, iz Ježice na Črnuče k maši, nato nastopom pevcev in govornom voj. kurata **Turka** pri spomeniku padlim v prvi svetovni vojni. Ker je imela ježenska občina še liberalnega župana **Ivana Ramovića** v Stožicah, so s sprevedom odšli na Črnuče, kjer je bila po celjskem zletu Zveze Svoboda z odločbo banske uprave dravske banovine 11/2 No 361/57 z dne 13. julija 1935 razpuščena tudi podružnica »Svoboda«, delavske in kulturne zveze za Jugoslavijo na Črnučah.

Tako so bile okoliščine, ko se je delavsko gibanje v Sloveniji in na Ježici ob rojevanju Slovenske ljudske fronte pripravljalo na občinske volitve.

Tajnih volitev, ki so jih popreje obljubljani, ni bilo, tudi javni shodi niso bili dovoljeni in povsod ovirani. Organizatorji liste Slovenske ljudske fronte niso imeli razen poznanstev med delavci in kmeti nobene druge možnosti za ustno agitacijo. »Ljudska pravica«, ki je za te volitve izšla v posebni izdaji na dveh straneh in je volitvam ponudila še vrsto letakov, je bila lista Slovenske ljudske fronte glavna opora v volilnem boju.

Na listi SLF so kandidirali od komunistov **Maks Pečar** in **Vinko Štupar**, oba iz Črnuč, socialisti delavca **Lojze Erjavca** in **Jože** in **Martin Petrič** iz Gmajne, več delavcev in obrtnikov iz Male vasi, Stožic, Savelj in Tomačevca. Med kandidati za odbornike je bilo

8 kmetov, 3 obrtniki in 12 delavcev (23 članski odbor). Med namestniki za odbornike pa je bilo 8 kmetov, 5 obrtnikov, 9 delavcev in 1 upokojenec. Med kandidati za odbornike in namestnike je bilo 6 članov Sokola (delavci) in 5 članov kmečke delavske zveze, ki so sodelovali pri občinskih volitvah 3. maja 1921. Kandidat za župana je bil kmet **Nace Dovč**, član Sokola, kandidat za namestnika pa **Lojze Erjavca**, mizar socialist.

Volilnemu odboru je predsedoval pristaš JRZ domačin iz Stožic dr. **Ivan Bizjak**, takrat starešina sreskega sodišča v Trebnju, člana pa sta bila **Anton Grmek**, nadučitelj in **Matevž Smole**, železničar, oba člana Sokola. Za javne volitve in formalno zakonitost je bilo poskrbljeno po JRZ.

Na kandidatski listi JRZ je kandidiral za župana **Franc Sever**, preje omenjeni predsednik Rdečega križa. Ježenski pristaši JRZ so pripravili še drugo listo z nosilcem **Jankom Snojem**, posestnikom in trgovcem, ki naj bi bila bolj poštena od Severjeve, vendar je niso vložili.

Volilni letaki in članka v Ljudski pravici zanimivo prikazujejo programsko politiko Slovenske ljudske fronte z gesli: za nestransko zvezo delovnega ljudstva, resnično in popolno občinsko samoupravo, pomoč občanom v gospodarski krizi, živ promet z mestom, pravično znižanje mitnine, pospeševanje tujeskega prometa, oskrba državne ceste, regulacija Save in po samoupravni občini do samoupravne Slovenije. Ta gesla že kažejo zahtevo po preobrazbi družbe, popolni samoupravi v Sloveniji in odpravi strankarskega sistema.

Volilni boj za listo Slovenske ljudske fronte ni bil lahak ob takim javnem

glasovanju, pritisku na volilce in terorju klerikalnih agitatorjev, ki so razdeljene izvide Ljudske pravice in letake pobirali po hišah in jih nato v bližini volišča zažgali. Tudi s tem so hoteli pokazati svojo moč in oblast. Pristaši SLF so na to početje zbrali nekaj izvodov klerikalnih listov in jih na istem mestu zažgali. Orožnikov ni bilo blizu, ker so slutili, da jih bo novi gospodar v vodstvu zamenjal, saj je zamenjava komandirjev in komandantov sledila, ko si je JRZ tudi orožništvo popolnoma podredila. Glasovanje na volitvah je bilo javno, nedemokratično in za večino v strahu pred vladajočo JRZ, da lahko zgubijo službo, delo ali pa jim grozi premostitev in podobne posledice, če ne bodo glasovali za listo **Franc Severja**, to je za JRZ. Glasovanje za listo Slovenske ljudske fronte je pomenilo za nekatere volilce velik rizik in nevarnost, da bodo preganjani. Zato se je del volilcev izognil glasovanju.

Volitev se je udeležilo od 956 vpisanih volilcev le 683 ali 71,45%. To pomeni, da ni prišlo na volišče 273 volilcev ali 28,55%. Za listo Slovenske ljudske fronte je javno lahko glasovalo le 136 volilcev ali 24,86%, za listo JRZ pa 547 volilcev ali 80,09%. Glede na strukturo volilcev so bili delavci ježenske občine v večini za 15,73%. Zato je nedemokratično in javen volilni postopek najbolj vplival na delavce z nizko razredno zavestjo. Gotovo pa je, da je bila abstinenca državnih in javnih uslužbencev (med njimi železničarjev) zaradi povedanega še večja.

Volilna udeležba z dobrimi 70% volilcev ob javnih volitvah je kazala na slab političen položaj za vladajoči razred. Pri tajnih volitvah bi Slovenska ljudska fronta gotovo lahko zmagala. Ugotovljeno je bilo, da je za SLF glasovalo znatno število članov Sokola, kmetov in obrtnikov. Reči je vseeno treba, da je bil rezultat volitev ugoden za takratne razmere, ko je bilo ljudsko frontno gibanje šele na začetku.